

PÆDAGOGISK LÆREPLAN

Harlev Dagtilbud

December 2020

Den Styrkede pædagogiske læreplan

INDLEDNING

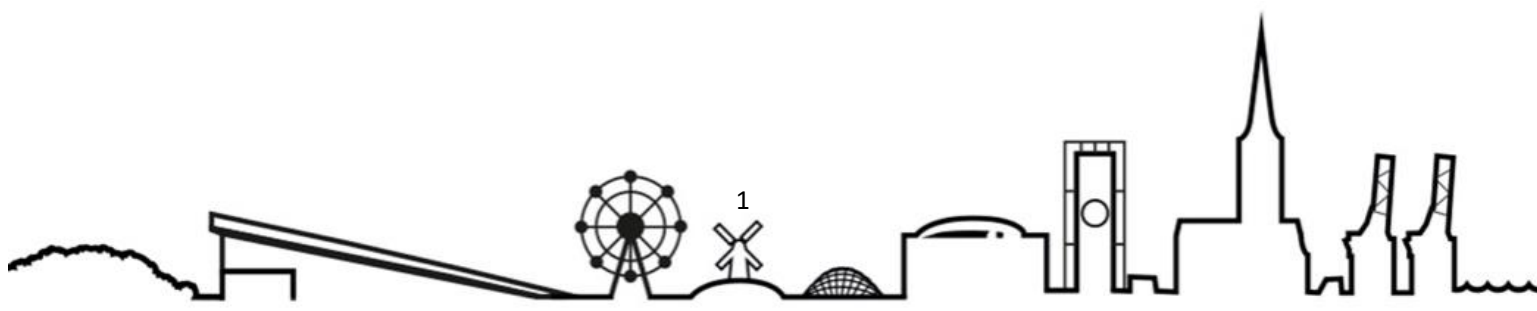
Alle dagtilbud i Danmark skal udarbejde en skriftlig pædagogisk læreplan med afsæt i bestemmelserne i dagtilbudsloven. Denne skabelon til den styrkede pædagogiske læreplan er udarbejdet i en arbejdsgruppe bestående af dagtilbudsledere, BUPL, FOA, De selvejede dagtilbud, områdechefer og forvaltningen.

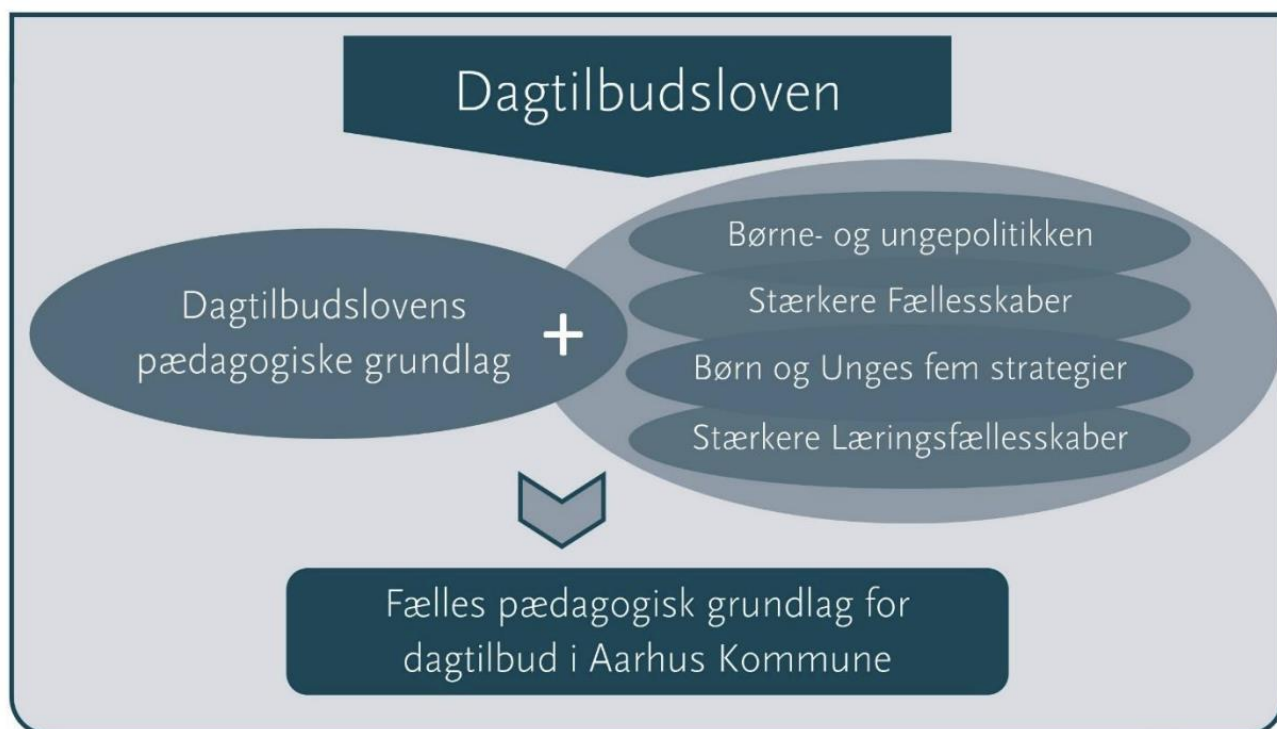
Skabelonen er en hjælp til at indfri de krav, der i lovgivningen stilles til den skriftlige pædagogiske læreplan, og er det redskab, som dagtilbuddene i Aarhus Kommune skal bruge til at udarbejde den pædagogiske læreplan.

Det er afgørende, at den styrkede pædagogiske læreplan udarbejdes i og tilpasses en lokal kontekst, så den bliver rammen for al pædagogisk arbejde i dagtilbuddet og et pædagogisk redskab, der understøtter det pædagogiske personales og ledelsens arbejde med at skabe gode pædagogiske læringsmiljøer for børnene, de unge og deres familier i lokaldistrikterne.

Temaerne i skabelonen er beskrevet ud fra det fælles pædagogiske grundlag for dagtilbud i Aarhus Kommune. Det pædagogiske grundlag tager afsæt i dagtilbudslovens formuleringer og vores lokale børne- og ungepolitik, 0-18-årsperspektiveret, strategier mv.

Oktober 2018

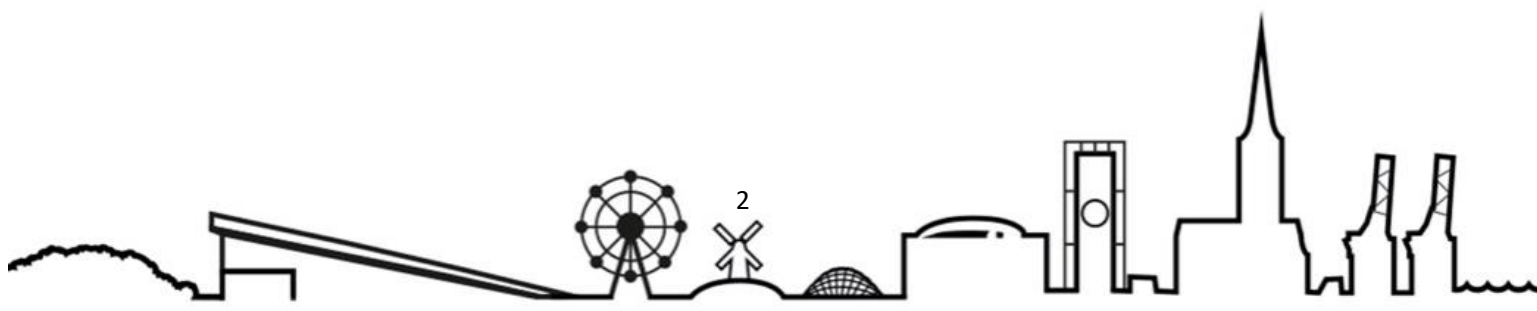
Ministeriets intention med den pædagogiske læreplan er, at:

”...dagtilbuddets pædagogiske læreplan med udgangspunkt i de elementer fra det pædagogiske grundlag og med udgangspunkt i de pædagogiske mål og indholdsbeskrivelser af læreplanstemaerne skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte relevante pædagogiske overvejelser, refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet, derunder sikre, at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene m.v.”.

Ministeriets samlede beskrivelse af rammen for den pædagogiske læreplan er beskrevet i:

”Den styrkede pædagogiske læreplan -rammer og indhold”, der kan findes på:

www.emu.dk/dagtilbud under overskriften ”Den styrkede pædagogiske læreplan”.

Udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

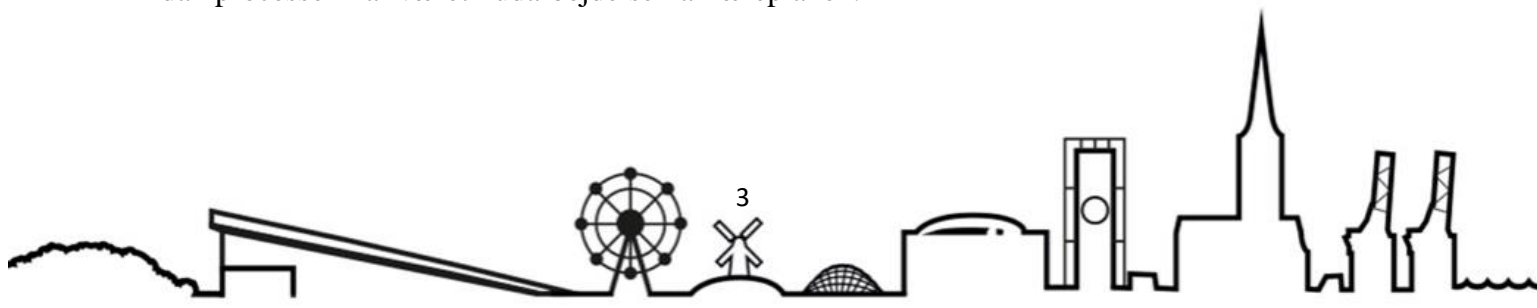
Inden den pædagogiske læreplan udarbejdes, skal der lokalt i dagtilbuddet tilrettelægges en proces for, hvordan den udarbejdes, hvem der inddrages hvornår, hvordan der arbejdes med den og overvejelser om, hvordan arbejdet med den evalueres. Til at understøtte den proces har Børn og Unge udarbejdet en procesvejledning, der kan bruges som ramme for arbejdet.

Procesplan for udarbejdelse af ny styrket læreplan for Harlev dagtilbud i 2020

- Januar. Udpeget fagligt fyrtårn fra hver afdeling
- Marts: starter kompetenceforløb op for faglige fyrtårne og ledere
- April. Udkommer materiale i forhold til, hvordan vi kan arbejde med evalueringskultur
- Maj: På MED-mødet drøfter evalueringsmaterialet og har en drøftelse om hvilke tanker der er i forhold til at kunne arbejde med det i den enkelte afdeling.
- Inden 1. maj har alle afdelinger med inspiration fra redskab til selvevaluering: <https://www.eva.dk/dagtilbud-boern/redskab-selvevaluering> diskuteret emnerne: børnesyn og børneperspektiver, børns leg, Det brede læringssyn samspil og relationer. Opsamling på emnerne laver den pædagogiske leder og sender til dagtilbudsleder senest 1. maj
- På vores ledermøder fra jan – maj har vi på hvert møde et emne fra den styrkede pædagogiske læreplan, som vi tager op i forhold til, hvor er vi nu, og hvad er det vi vil have med i vores fælles pædagogiske grundlag.
- Temaerne er: d. 5.2.: pæd. læringsmiljø, d.19.2. Børn i udsatte positioner, 5.3. Forældre samarbejde, 19.3. Sammenhængende overgange, d. 2.4. Inddragelse af lokalsamfundet og d. 30.4. Evaluerende pæd. praksis

Udskydelse af læreplanen til 1.12. 2020 har bevirket, at vi i efteråret arbejder videre med, at hver afdeling beskriver, hvordan de arbejder med de 6 læreplanstemaer, og hvilke tegn de ser på læring i det pædagogiske arbejde.

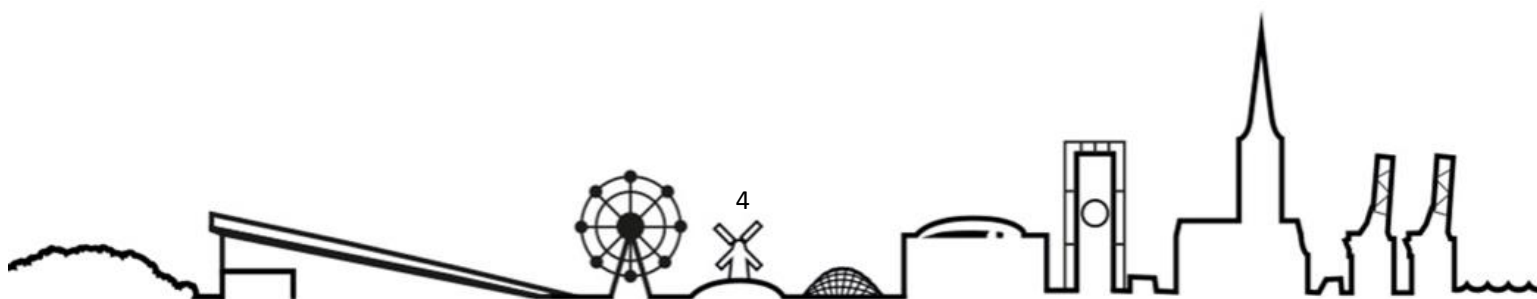
I slutningen af oktober måned evaluerer vi i lederteam sammen med faglige fyrtårne, hvordan processen har været i udarbejdelsen af læreplanen.

Indholdet er:

1. Børnesyn
2. Dannelse og børneperspektiv
3. Leg og børnefællesskaber
4. Det pædagogiske læringsmiljø hele dagen
5. Læring og de seks læreplanstemaer
6. Det fysiske og æstetiske børnemiljø
7. Børn i udsatte positioner
8. Forældresamarbejde
9. Inddragelse af lokalsamfundet
10. Sammenhæng med børnehaveklassen
11. Ledelse
12. Pædagogisk personale
13. Dokumentations- og refleksionspraksis
14. Evaluering

1. Børnesyn

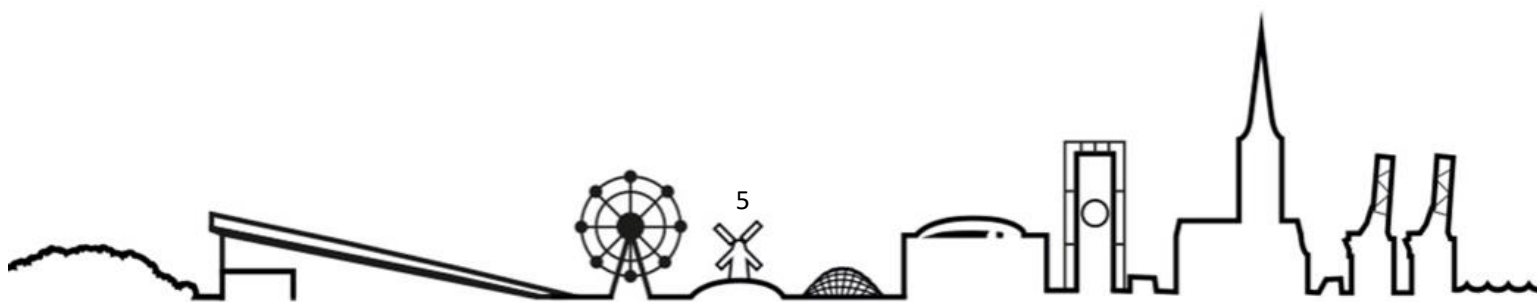
Det at være barn har en værdi sig selv, og i børnelivet skal der være plads, tid og ro til at være barn. Udgangspunktet er, at alle børn trives og udvikler sig, når de har passende udfordringer, ser mening og oplever anerkendelse og social samhørighed i forpligtende, rummelige og givende fællesskaber.

I Harlev Dagtilbud arbejder vi grundlæggende ud fra et anerkendende børnesyn. Det betyder, at vi arbejder med udgangspunkt i, at alle børn gør det bedste de kan. Det er de voksnes opgave at understøtte, udvikle og motivere ethvert barn til at udfylde dets potentialer.

Grundlaget for alt pædagogisk arbejde udspringer af, at der skabes en tryk og tillidsfuld relation mellem barnet og den voksne. Det er de voksnes ansvar at arbejde på dette.

Med udgangspunkt i det enkelte barns forudsætninger, tager vi med en anerkendende og værdsættende tilgang ansvar for barnets udvikling trivsel og læring med afsæt i børnefællesskabet.

- Alle børn har ressourcer
- Alle børn er medskaber af egen læring
- Alle bør skal være en del af og bidrage til fællesskabet
- Alle børn skal føle sig set, hørt og forstået
- Alle børn har brug for passende udfordringer
- Vi arbejder bevidst med at skabe et rummeligt miljø
- Alle børn skal føle sig inddraget i eget liv og læring

2. Dannelse og børneperspektiv

Børn skal føle sig set, forstået og opleve at have en demokratisk stemme. Børn skal være aktive medskabere af deres egen læring og udvikling inden for rammer, som de voksne har ansvaret for. Der skal lyttes til børnenes oplevelser af, hvordan det er at være i dagtilbud. Hvordan er deres oplevelse af, om de mestrer, kan finde mening og hører til? Børns oplevelse af indflydelse er en tidlig del af deres dannelsesproces og af udviklingen af demokratisk forståelse.

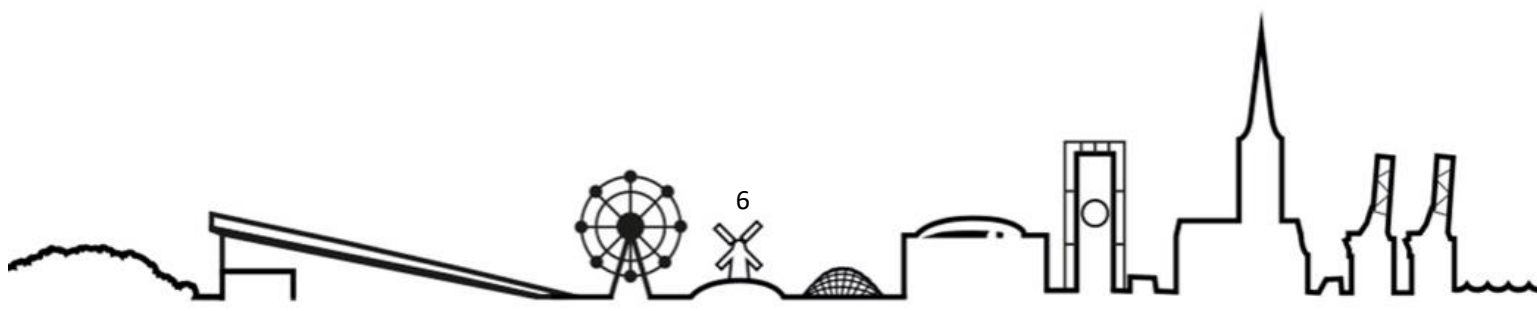
I Harlev Dagtilbud understøtter vi barnets mestring af eget liv ved aktivt at arbejde med hverdagslivets læring. Vi arbejder med udviklingen af barnets selvstændighed, medindflydelse og medbestemmelse.

Vi understøtter børnenes følelsesmæssige og sproglige udvikling således, at deres evne til at handle og tænke selvstændigt erfares og udvides.

- Vi opfordrer børnene til at fortælle fra eget liv, og griber de forgreninger der opstår
- Vi arbejder med de pædagogiske rutiner omkring måltider, garderobe og hygiejne
- Vi veksler mellem planlagte og ikke planlagt aktiviteter
- Vi arbejder med små og store fællesskaber
- Vi følger børnenes spor
- Vi skaber rammerne for inddragende og demokratiske processer på børneniveau
- Vi har fokus på at sætte ord på og give tid til eftertanke
- Vi anerkender forskellige følelser og behov

3. Leg og børnefællesskaber

Fællesskaber udgøres af dem vi er, og det vi laver sammen. Alle børn i dagtilbud skal være en værdsat del af et fællesskab, og fællesskaberne skal have noget at byde på for alle børn.

Børns leg er grundlæggende for deres sociale og personlige læring og udvikling, og legen har en værdi i sig selv. Leg betyder både børns spontane leg på deres helt egen præmisser, og den leg, der igangsættes, rammesættes og eventuelt understøttes af de voksne omkring børnene.

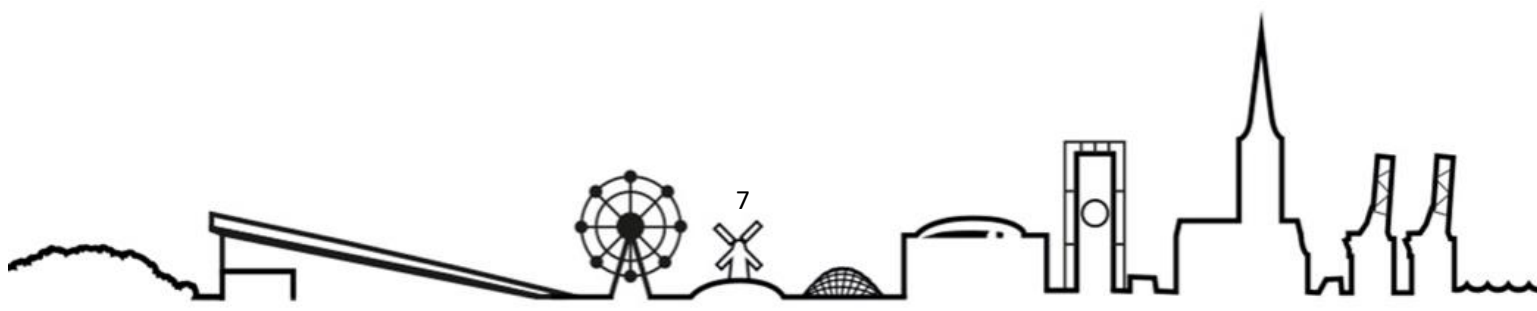
Leg, læring, udvikling og dannelse sker i børnefællesskaber, som de voksne sætter rammerne for. Dagtilbuddets hverdag skal skabe rum til, at børn kan indgå i både kendte og nye relationer på tværs af alder, køn og kultur. Det er det pædagogiske personale og ledelsens opgave at skabe balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet.

I Harlev Dagtilbud ser vi legen som et grundlæggende element for at understøtte børnenes sociale og personlige udvikling. Legen har en værdi i sig selv, og vi veksler mellem de lege, der spontant opstår og de lege, som er planlagte med et bestemt formål. De voksne er bevidste om, hvornår de skal gå foran, gå ved siden af og gå bagved legen.

- Vi skaber læringsrum der understøtter forskellige slags lege og aktiviteter
- Vi laver legegrupper
- Vi støtter op om spirende venskaber
- Vi skifter mellem at være deltagende, igangsættende og understøttende
- Vi arbejder med positionering og har øje for at skabe passende forstyrrelser.
- Vi vægter at børnene får mulighed for at bruge deres kreativitet og fantasi
- Vi skaber fordybelsesrum, hvor legen får lov at udvikle sig på egne præmisser
- Vi skaber mulighed for at lege på tværs af alder og køn
- Vi skaber legerum hvor vi skal følge regler, vente på tur og lære at gå på kompromis

4. Det pædagogiske læringsmiljø hele dagen

Det pædagogiske læringsmiljø er rammen for børns trivsel og indeholder mange af de andre aspekter beskrevet i skabelonen.

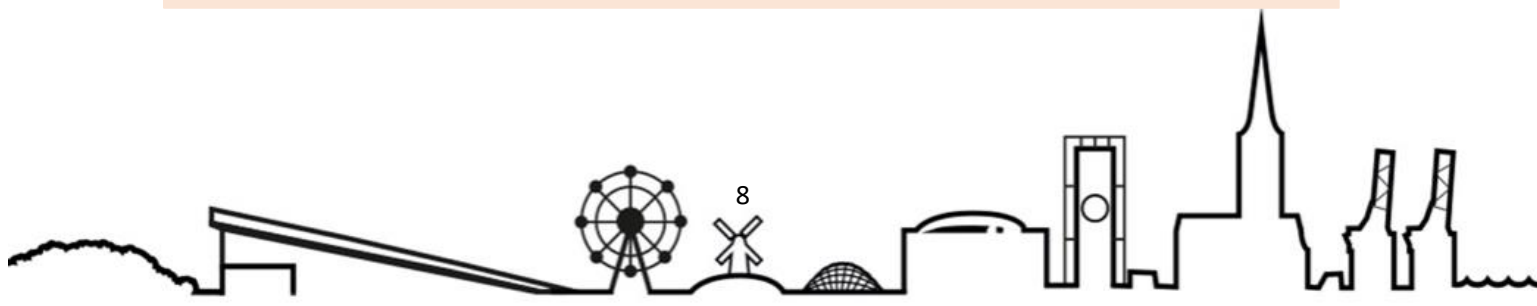

Det pædagogiske læringsmiljø skal være til stede hele dagen fra modtagelse om morgenen til sene eftermiddagstimer. Det pædagogiske læringsmiljø skal blandt andet give barnet mulighed for at eksperimentere og bruge fantasien, lege forskellige og udviklende lege og bruge både emotionelle, sociale og kognitive kompetencer.

I arbejdet med børn i dagtilbud er fokus på at skabe pædagogiske læringsmiljøer, der ud fra et helhedssyn understøtter trivsel, læring, udvikling og dannelse for børn. Det kræver viden, der med afsæt i faglig refleksion med kollegaer og ledelse, skal bruges til at udvikle stærkere pædagogiske læringsmiljøer for børnene og stærkere læringsfællesskaber for de professionelle.

Når vi arbejder med det pædagogiske læringsmiljø hele dagen, er det med øje for pædagogisk kvalitet til lukketid. Det betyder, at vi har fokus på de strukturelle rammer herunder betydningen af indretning af de fysiske læringsmiljøer både inde og ude, samt spillet mellem børn og børn/voksne. Vi arbejder intenderet med dynamiske læringsmiljøer, hvorfor vi altid tilpasser hverdagen efter den aktuelle børnegruppe og deres behov. Vores læringsmiljøer bærer derfor præg af foranderlighed og fleksibilitet i overensstemmelse med vores børnesyn og børneperspektiv. Vi har fokus på læringsmiljøet hele dagen herunder også betydningen af de pædagogiske rutiner. Vi arbejder med overgange inspireret af Tønnesvangs tænkning.

- Vi er rollemodeller, som smitter børnene
- Fokus på sammenhænge i løbet af dagen fx fra stue til legeplads
- Vi organiserer os, så vi er til stede i børnehøjde
- Vi er fleksible i vores pædagogiske tænkning
- Vi leger i organiserede grupper
- Vi strukturerer og organiserer legeområder
- Vi støtter op om spirende relationer
- Vi organiserer lege, hvor børnene øver sig i at indgå præmisser, der er væsentlige i deres egne lege. Fx lege med regler, vente på tur, bruger fantasien etc.
- Vi vægter den frie leg, at følge børnenes spor og sikrer, at de voksne kender dens betydning.

5. Læring og de seks læreplanstemaer

Børn lærer ved at udforske deres omverden med krop og sanser, ved at blive mødt af spørgsmål og udfordringer og ved selv at undres og stille spørgsmål. Børn lærer også ved at eksperimentere, prøve sig frem, fejle, gøre opdagelser og finde innovative løsninger. Børn lærer gennem kommunikation, udveksling og sociale interaktioner med de andre børn og de voksne i dagtilbuddet. Motivation og passende udfordringer har betydning for at lære og udvikle sig – både som individ og som del af et fællesskab. Børn har brug for voksne, der sætter rammer, guider og vil noget med dem, men de har også brug for plads til at være sig selv og til at gøre deres egne erfaringer.

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaerne skal tage udgangspunkt i Børne- og Socialministeriets beskrivelse af temaerne. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges inden for Børne- og Socialministeriets to pædagogiske mål for hvert læreplanstema, hvor de pædagogiske mål beskriver sammenhængen mellem læringsmiljø og børns læring.

Læreplanstemaerne er tilsammen udtryk for et bredt læringssyn, og det er afgørende, at de tænkes i en sammenhæng i dagtilbuddets arbejde. Opdelingen i temaer skal sikre fokus på forskellige centrale elementer i børns læring og udvikling i dagtilbud. Læs de ministerielt fastsatte indhold beskrivelser og mål for læreplanstemaerne i: ”Den styrkede pædagogiske læreplan – rammer og indhold”, der kan findes på: www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaerne skal tage udgangspunkt i Børne- og Socialministeriets beskrivelser af de 6 temaer. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges indenfor Børne- og Socialministeriets to pædagogiske mål for hvert læreplanstema, hvor de pædagogiske mål beskriver sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring. Læreplanstemaerne er tilsammen udtryk for et bredt læringssyn, hvor alle temaer er gennemgående i det pædagogiske arbejde i hele dagtilbuddet. Beskrivelse af ”Den styrkede pædagogiske læreplan – rammer og indhold”, kan findes på: www.emu.dk/omraade/dagtilbud

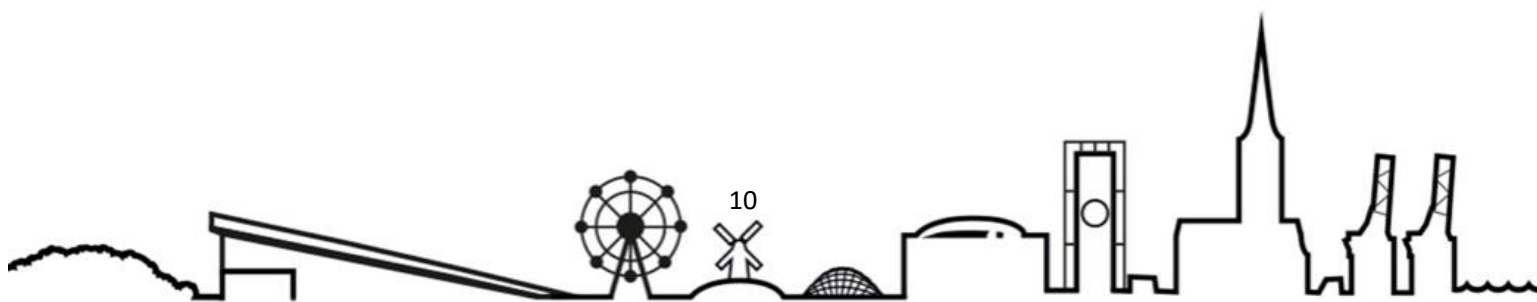
Læreplanstemaerne er:

a.

Alsidig personlig udvikling: Mål for alsidig personlig udvikling: Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn, social og kulturel baggrund. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Indikatorer:

- I hverdagen arbejdes der i små grupper, hvor aktivitet og børnesammensætning er tænkt ud fra at tilpasse børnenes individuelle udviklingszone. Vi oplever, at børnene bliver bekræftet i gode og selvstændige handlinger og oplever mestring, eksempelvis at kunne sige til og fra, kunne løse en konflikt, kunne gå på kompromis, kunne invitere til leg, tage tøj af og på, bære egen rygsæk.
- De voksne er gode rollemodeller, herunder er lyttende til barnet og guider positivt. Vi ser børn som bliver styrket i at lære at håndtere egne konflikter samt kommunikere ud, hvad det har lyst til.
- De voksne justerer og tilpasser løbende aktiviteter, krav og forventninger til det enkelte barn. Vi ser børn som bliver mere og mere selvstændige i deres handlinger og bevidste om, hvad de har lyst til at deltage i.

b.

Social udvikling: Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Indikatorer:

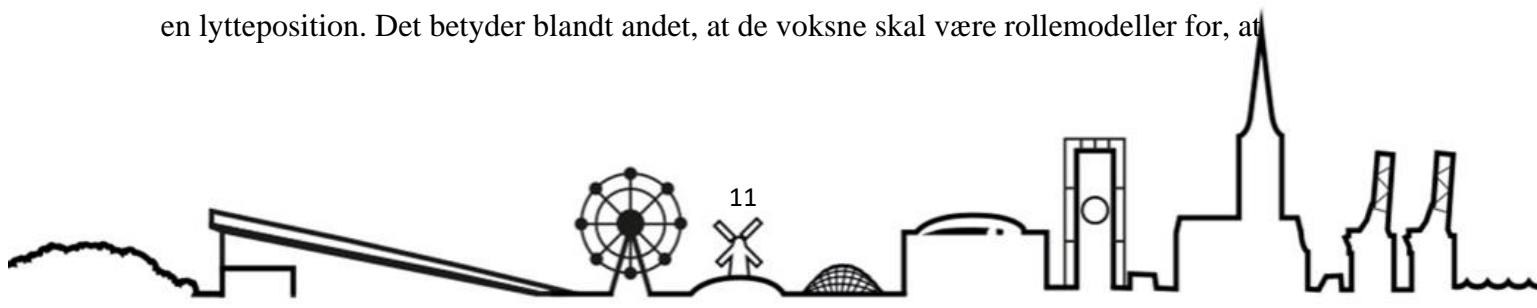
- Vi har fokus på at skabe læringsmiljøer, som styrker samarbejdet mellem børnene og herigennem også børnefællesskabet. Vi oplever børn som gode til at lege på tværs af alder og køn og gode til at inddrage andre børn i deres fællesskaber.
- Vi arbejder i forpligtende børnefællesskaber og opfordrer børnene til at hjælpe hinanden, inkludere hinanden og eksempelvis trøste. Vi ser børn, som er meget dygtige til at finde løsninger og sætte ord på det, som de synes kan være svært i forhold til at skulle indgå kompromisser i fællesskaber.

c.

Kommunikation og sprog: Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber. Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med jer forældre, i fællesskaber og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at vores læringsmiljøer understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

Børns sprog udvikles i dialoger med sproglige rollemodeller ved at lytte, fortælle, stille spørgsmål til deres omgivelser og lege med sproget. I Harlev Dagtilbud arbejder vi med at hjælpe ALLE børn, til at indgå i dialoger, hvor de lærer at skiftes til at være i en tale -og en lytteposition. Det betyder blandt andet, at de voksne skal være rollemodeller for, at

børnene eksperimenterer kommunikativt og sprogligt, så de kan opnå erfaringer med at aflæse, genskabe og udvikle en passende kommunikation, i de fællesskaber de indgår i.

Indikatorer:

- Vi arbejder kontinuerligt med dialogisk oplæsning. Vi oplever børn, som undrer sig og reflekterer over de snakke, der er forbundet med dialogisk læsning
- Vi har fokus på sprogarbejdet hele dagen. Under samling, på tur, i overgange etc. Vi arbejder med udvidelser og gentagelser, og ser børn som bruger flere og flere forskellige betegnelser for samme ord. Vi ser også børn, som er dygtige til at forklare, det de oplever på tur eller til samling.
- De voksne ”leger” med sproget gennem rim og remser, hvor børnene er aktivt deltagende og bliver nysgerrige på, hvordan ordene kan rime og sige lyde.

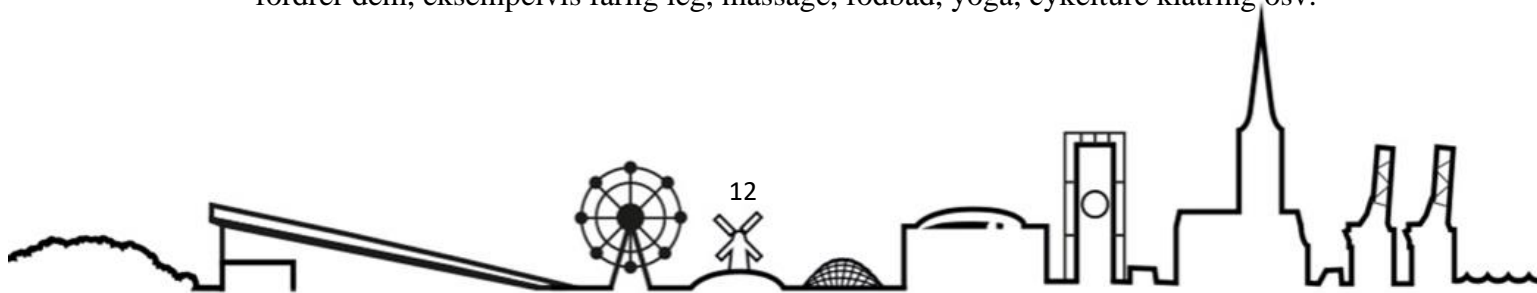
d.

Krop, sanser og bevægelse:

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Indikatorer:

- Vi er aktive i overgangene, eksempelvis når vi skal fra én aktivitet til en anden (gå baglæns, krabbe osv). Vi ser børn som på eget initiativ selv finder alle mulige måder at bevæge sig på
- De voksne er aktive til samling, hvilket gør, at flere børn også blive aktive og bevæger sig, herunder får lyst til at bruge kroppen.
- Vi har viden om børnenes motoriske udvikling og skaber læringsmiljøer, der udfordrer dem, eksempelvis farlig leg, massage, fodbad, yoga, cykelture klatring osv.

Børnene får stimuleret deres sanser og får lært, hvad deres krop synes er rart, og hvad den kan mestre, også når det bliver lidt mere udfordrende, end det enkelte barn tror er muligt.

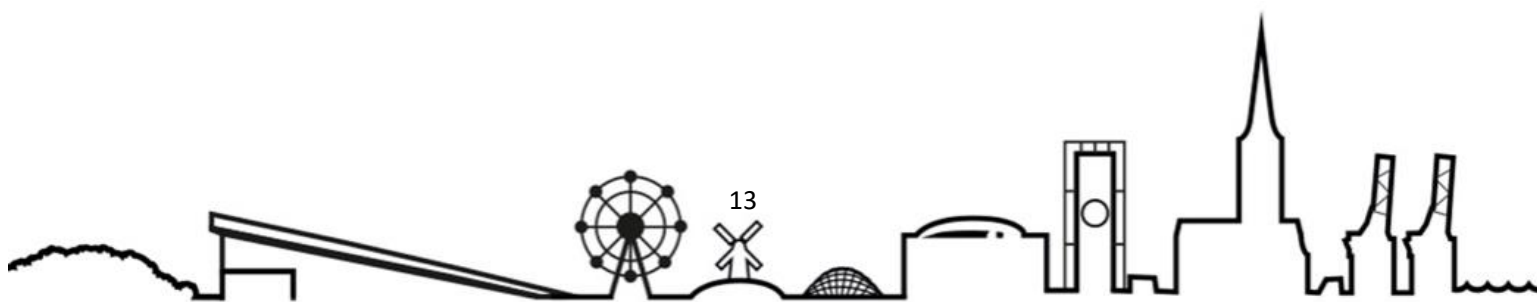
e.

Natur, udeliv og science:

Mål for natur, udeliv og science: Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling. Det pædagogiske læringsmiljø, skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Indikatorer:

- Vi præsenterer børnene, for de materialer der findes i naturen. Både på legepladsen, i grøft og ved mark, i skoven. Eksempelvis snitte, hulebyg, insektsamling, bål, fra jord til bord. Børnene er gode til at inddrage naturmaterialer i deres lege og bruge deres fantasi i legene.
- Vi laver små scienceforsøg, hvor børnene spørger nysgerrigt ind til det og gerne vil være aktivt deltagende.
- Vi opfordrer børnene til at eksperimentere, følger deres spor.
- Vi undersøger dyr, dyrespor, hvad spiser de? Ser film om dyr. Børnene har stor interesse i dyrene og stiller ofte mange spørgsmål vedrørende natur og dyr.
- I hverdagen er der fokus på tal, former og farver, og børnene bliver nysgerrige på det og bruger selv udtrykkene i egen leg og øver sig i at tælle og lære at kunne læse og skrive tallene.

f.

Kultur, æstetik og fællesskab:

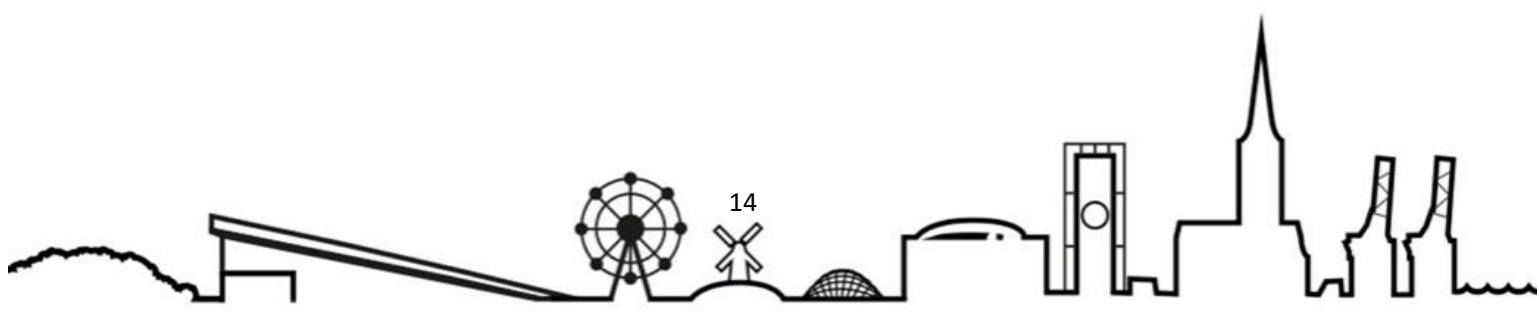
Mål for kultur, æstetik og fællesskab: Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Indikatorer:

- Vi har temaer om forskellige kulturer (mad, sprog, lege, religioner, traditioner osv.)
- Vi har flag fra alle lande og synger sange på forskellige sprog.
- Vi hylder mangfoldighed i personalegruppen. Børnene er nysgerrige på forskelligheden og stiller spørgsmål til de voksne.
- Vi har kreative værksteder og tilbyder forskellige kreative aktiviteter. Vi ser meget kreative børn som inspireres af de materialer, de bliver præsenteret for.

Hvordan arbejder vi i Harlev Dagtilbud med at alle læreplanstemaerne i en sammenhæng understøtter et helhedsorienteret perspektiv på børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse?

- Vi har fokus på sammenhæng mellem læringsmiljøer og læreplanstemaer.
- Alle læreplanstemaer indgår i det pædagogiske arbejde i hverdagen, dog med fokus på, at der kan ske opdeling i temaer for at sikre fokus på forskellige centrale elementer i børns læring og udvikling.
- Vi arbejder struktureret med fokus på evalueringsprocessen.

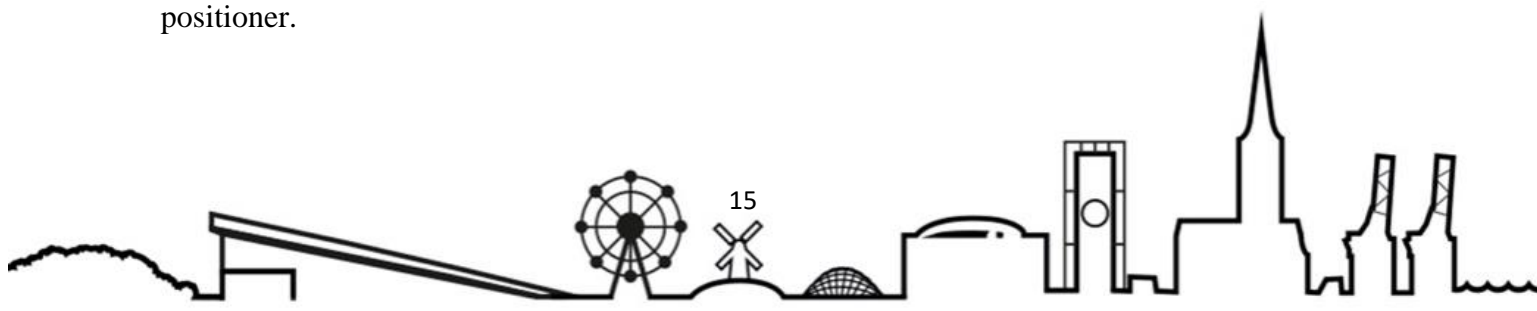
6. Det fysiske og æstetiske børnemiljø

Det fysiske miljø bør invitere til leg, udforskning af omgivelserne og såvel fysisk aktivitet som fordybelse både inde og ude. Den fysiske indretning bør være fleksibel i forhold til at kunne bruges til varierende pædagogiske formål, men bør samtidig muliggøre en kontinuitet i længerevarende lege og andre aktiviteter.

Vores indretning bærer præg af, at der er fokus på små legemiljøer, legestationer, en indretning som bærer præg af tilgængelighed samt fleksibilitet. Vi arbejder med rummets betydning, herunder hvordan indretning kan vække nysgerrighed og inspiration til det enkelte barn. Vi har rigtig gode uderum i alle afdelinger og har fokus på, hvordan vi både har små udendørs hyggekrede, hvor der er plads til uforstyrret leg, men samtidig også plads til fysiske aktiviteter. I og med at vi har en motorikpædagog i alle afdelinger, er der fokus på hvordan indretning både ude og inde kan udfordre det enkelte barn motorisk. I nogle af afdelingerne har vi et legetek – et ”bibliotek for legetøj, som kan hentes ud fra et pædagogisk valg. I og med at alt legetøj ikke altid er tilgængeligt, er det medvirkende til at bevare en nyhedsværdi i det samt give en ramme/tema for barnets leg.

7. Børn i udsatte positioner

Dagtilbud af høj kvalitet med gode pædagogiske læringsmiljøer har stor betydning for alle børn, men særligt for børn i udsatte positioner. Børn kan være i udsatte positioner af vidt forskellige grunde, og det pædagogiske personale og andre fagprofessionelle har ansvar for med tidlig, rettidig indsats at identificere børn med behov for en særlig opmærksomhed. Samtidig skal der arbejdes med rummelige fællesskaber, hvor alle børn har en naturlig plads. Børn i udsatte positioner skal støttes, så de både udfordres tilpas og oplever mestring i det almene fællesskab og efter behov også i mindre gruppesammenhænge med særligt fokus. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at udsatte børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for dem. Kvaliteten i interaktionen mellem barn og voksen er betydningsfuld for alle børn, men i særlig grad for børn i udsatte positioner.

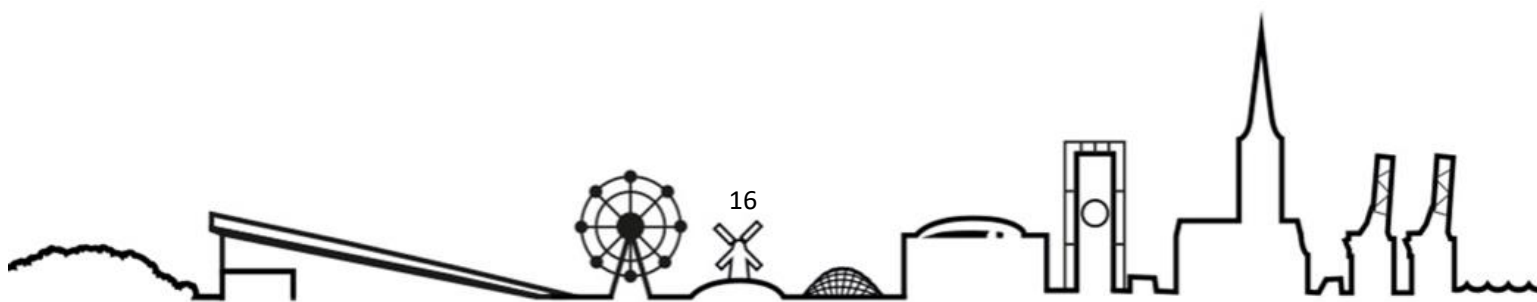

Vi ved, at nogle børn har behov for en særlig pædagogisk praksis, for at kunne trives og udvikle sig i dagtilbuddet. Disse børn forsøger vi at placere efter, hvor de særlige kompetencer er til at løse denne opgave, men også set i forhold til hvilke fysiske rammer, der passer bedst til det enkelte barn med særlige udfordringer. Derudover fordeler vi vores inklusionsmidler efter, hvor behovet er. Vi arbejder med inkluderende børnefællesskaber, hvor vi har fokus på, hvilke børnefællesskaber barnet med særlige behov udvikler sig bedst muligt i. Vi udarbejder handleplaner for det enkelte barn, hvor der er fokus på barnets ressourcer, og hvor det er strukturen omkring barnet, som gør, at det kan begå sig, og ikke fordi det er sammen med en bestemt voksen. For at vi kan sikre, at børn med særlige behov får de bedst mulige betingelser for udvikling og trivsel, har vi en del eksterne samarbejdspartnere, som vi trækker på. Derudover har vi interne medarbejdere med særlig viden indenfor sprog, motorik og inklusionsarbejde. Den viden gør vi brug af på tværs af afdelingerne, når personalet har brug for særlig vejledning i forhold til et barn eller en gruppe børn. Derudover har vi fokus på et tæt forældresamarbejde, hvor der er åbenhed og drøftelse om, hvordan vi sammen skaber de bedste betingelser for, at barnet udvikler sig bedst muligt.

8. Forældresamarbejde

Et godt forældresamarbejde om børns trivsel, læring, udvikling og dannelse er af afgørende betydning. Forældrene skal derfor både inddrages aktivt i, og have indflydelse på, dagtilbuddets arbejde. Samarbejdet sker både i form af det formelle bestyrelsesarbejde/forældrerådsarbejde og samarbejdet i hverdagen på tværs af dagtilbud og hjem om det enkelte barn, og om skabelsen af inkluderende børnefællesskaber.

I det daglige forældresamarbejde indgår også vejledning af sparring med forældrene om, hvordan de understøtter deres barns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det pædagogiske personale og forældrene afstemmer forventningerne til hinanden og samarbejdet, med afsæt i den enkelte families behov, og alle skal opleve, at de bliver set, hørt og har indflydelse.

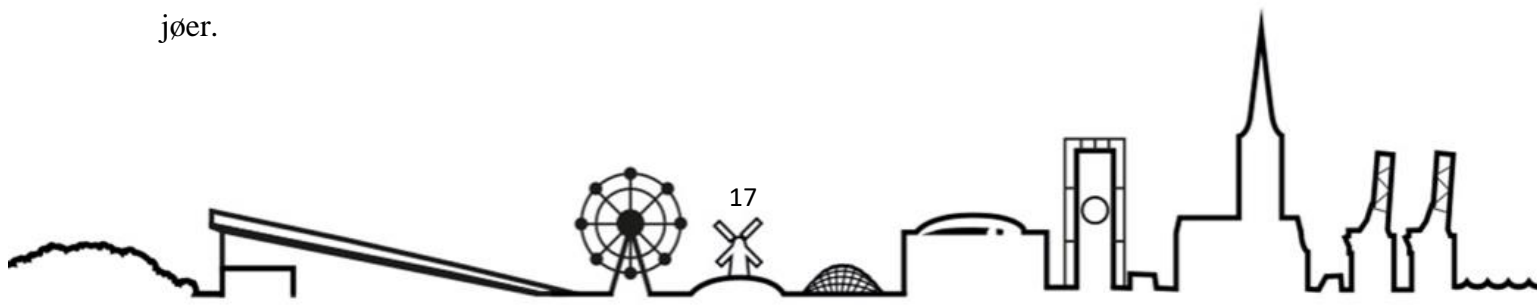

Et godt forældresamarbejde mellem forældre og pædagoger er en af de vigtigste faktorer, for at barnet oplever sin tid i vuggestuen eller børnehaven som positiv og tryk. I Harlev Dagtilbud har vi de sidste par år haft ekstra fokus på det gode forældresamarbejde. Vi ser vores forældre som en ressource, og vores samarbejde som det vigtigste, for at skabe et trykt børnemiljø, hvor der er mulighed for både læring og udvikling. I vores samarbejde i hverdagen, vægter vi den daglige dialog højt og prioriterer, at der skal være mulighed for at holde ekstra møder med forældrene, hvis der er en bekymring eller undren over noget vedrørende ens barn. Derudover har vi indlagt faste møder, hvor forældrene og pædagogerne samarbejder om barnets læring, udvikling og trivsel. På disse møder anvendes materialet "Hjernen & Hjertet", et materiale som giver et godt overblik over barnets kunnen, og hvad vi sammen skal sætte fokus på i forhold til at udvikle barnet på alle områder. I Harlev Dagtilbud har vi også udarbejdet et overgangsskema ud fra Tønnesvangs begreber. Denne model er med til at sikre et fælles fagligt sprog, når vi arbejder med overgange fra vuggestue/dagpleje til børnehave og igen fra børnehave til skole. Vi har en forældregruppe, der er meget engageret i, at deres barn indgår i børnefællesskaber, og vores forældregruppe bakker op om sociale arrangementer og er meget opmærksom på betydningen af at deltage i disse. Vi italesætter også betydningen af venskaber, og vi oplever forældre tage medansvar i dette ved at lave legegrupper på tværs af alder og køn og meget ofte laver legeaftaler uden for institutionens åbningstid.

9. Inddragelse af lokalsamfundet

Som led i arbejdet med den pædagogiske læreplan skal dagtilbuddet overveje, hvordan lokalsamfundet i form af fx skoler, biblioteker, museer, idrætstilbud og -faciliteter, plejehjem, erhvervsliv mv. kan inddrages med henblik på at styrke dagtilbuddets pædagogiske læringsmiljø.

Dagtilbuddet skal endvidere overveje om et samarbejde med f.eks. ældre medborgere, skolebørn fra mellemtrinnet og udskolingen eller andre frivillige i lokalsamfundet, der ønsker at bidrage med særlig viden eller interesse inden for eksempelvis natur, sport, musik, sundhed eller håndværk, kan bidrage til at styrke arbejdet med pædagogiske læringsmiljøer.

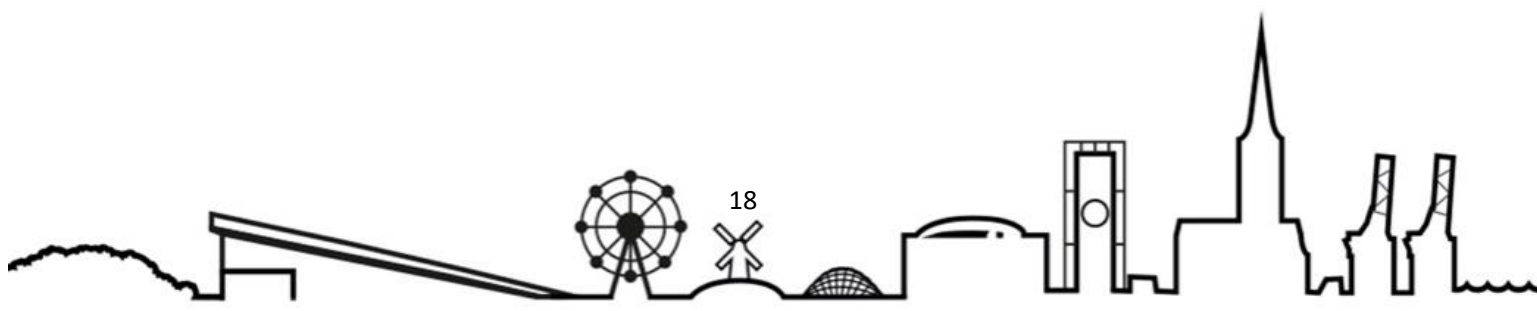

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

I og med at vi er et lille lokalsamfund i udkanten af Aarhus Kommune, benytter vi os dagligt af de uderum, der er i Harlev. Vi bruger naturen som et læringsrum, og vi har mange dygtige medarbejdere, som formår at inspirere og fortælle børnene om dyr og planter. I vores lokalområde samarbejder vi også med lokalcentret, hvor vi har en børnegruppe, som kommer jævnligt på besøg, og vi har også haft lokalcentret på besøg i en af vores afdelinger. Vi har også et rigtig godt samarbejde med den lokale skole, hvor vi benytter det lokale bibliotek til teaterforestillinger og babycafé for mødre og fædre, der stadig er på barsel. Hver tirsdag og torsdag holder dagplejen til i det lokale klubhus, hvor de har legestue. Dette giver mulighed for andre læringsrum end eget hjem. Blandt andet er der fokus på mere motoriske udfoldelser, samt mulighed for at arbejde med relationer i større børnefællesskaber. I Coronatiden har vi også fået et samarbejde med spejderne op at stå, hvilket betyder, at vi alle ugens dage må bruge spejderhytten og udearealet dertil. Det giver mulighed for aktiviteter med naturen som læringsrum.

10. Sammenhæng med børnehaveklassen

Sammenhæng i børnenes liv betyder, at skolen bygger videre på et tydeligt børneperspektiv, der tager over, hvor dagtilbuddet slipper. Det skoleforberedende arbejde i dagtilbuddet handler især om, at der i børnenes sidste år i dagtilbuddet etableres pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter børnenes sociale kompetencer og færdigheder som vedholdenhed og fordybelse. Derved forberedes de på at møde nye sociale og faglige sammenhænge med tro på egne evner, nysgerrighed og gå-på-mod. Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbud skal også introducere til, og give børnene mulighed for, at udvikle faglige færdigheder i form af leg med bogstaver, tal, mønstre, former m.v.

I børnenes sidste år i dagtilbuddet etableres der pædagogiske læringsmiljøer, som understøtter børnenes sociale kompetencer og færdigheder som vedholdenhed og fordybelse. Derved forberedes de på at kunne indgå i nye sociale og faglige sammenhænge med tro på egne evner, nysgerrighed og gå-på-mod. Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet skal også introducere til at give børnene mulighed for at udvikle faglige færdigheder i form af leg med bogstaver, tal, mønstre, former m.v.

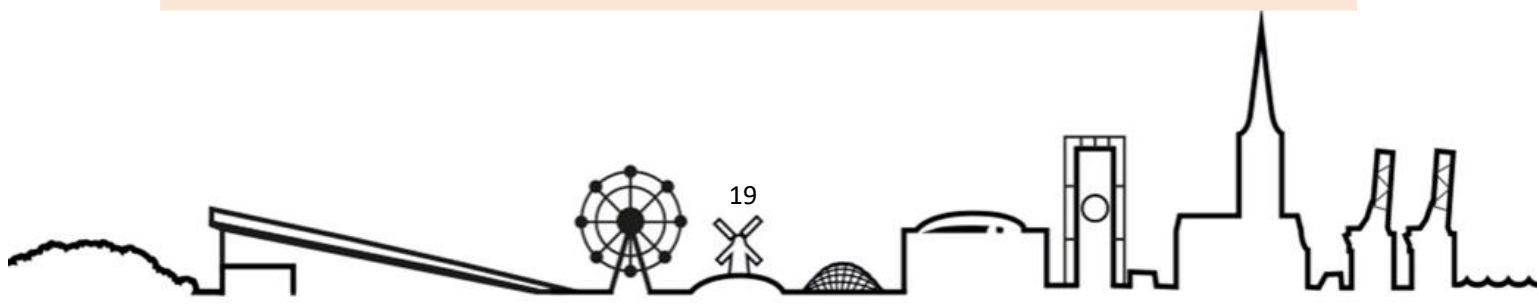
Med fokus på sammenhæng mellem dagtilbud og skole arbejdes der med følgende:

- Gensidigt forpligtende samarbejde mellem dagtilbud og skole. Herunder hvordan arbejdes der med at gøre børnene klar til skole og hvordan bliver skolen klar til at modtage børnene?
- Fokus på overgange, herunder kendskab til skolen. Vi har en uge hvor kommende skole startere prøver at være i sfo.
- Samarbejde vedrørende børn med særlige behov og eventuelle skoleudsættede.
- Løbende evaluering af vores samarbejde.

11. Ledelse

Ledelsen har ansvar for, at personalet besidder viden og konkrete kompetencer til at kvalificere det pædagogiske læringsmiljø og til at inddrage forældrene. Ledelsen understøtter og kvalificerer faglige pædagogiske refleksioner hos personalet via facilitering, sparring og løbende metodeudvikling med fokus på udvikling af de pædagogiske læringsmiljøer og på at skabe stærkere læringsfællesskaber. Den samlede ledelse understøtter dagtilbuddets åbenhed over for lokalsamfundet. Pædagogiske leder organiserer arbejdet, så det under-

Ledelsen har ansvaret for, at personalet besidder viden og konkrete kompetencer til at kvalificere det pædagogiske læringsmiljø og til at inddrage forældrene. Ledelsen understøtter og kvalificerer faglige, pædagogiske refleksioner hos personalet gennem sparring og daglige dialoger med fokus på udvikling af de pædagogiske læringsmiljøer. Den pædagogiske leder har også fokus på organiseringen af det pædagogiske arbejde, så det understøtter personalets arbejde med den pædagogiske læreplan.

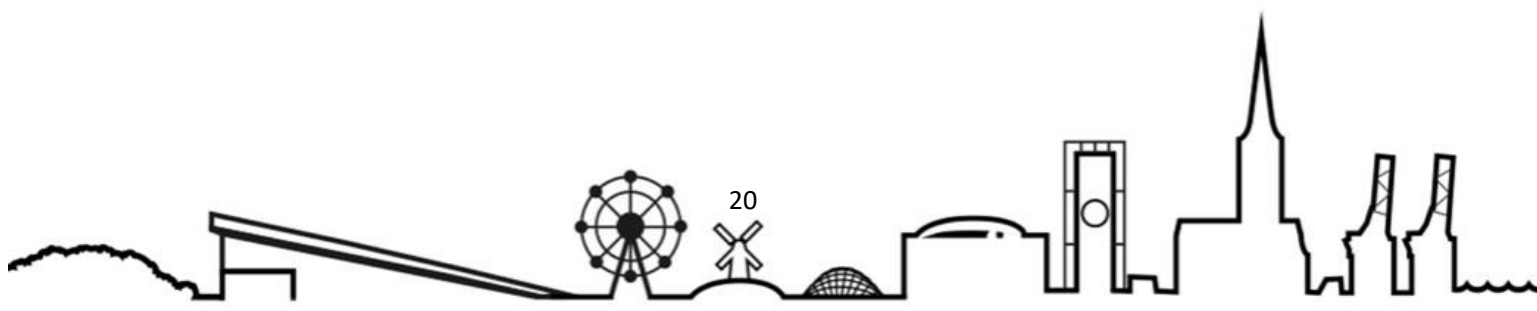
Med fokus på sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes læring indenfor de 6 læreplanstemaer har ledelsen fokus på:

- At videns dele i egen afdeling og på tværs af dagtilbuddet.
- Rammesætte fora, hvor indhold og planlægning af læringsmiljøer kan drøftes.
- Rum for faglig sparring og udvikling.
- Tager højde for at inddrage medarbejderne i beslutninger vedrørende tiltag i pædagogisk praksis.

12. Pædagogisk personale

Det pædagogiske personale skal sammen skabe et pædagogisk læringsmiljø, hvor der er plads, tid og ro til at være barn. Det er hensigten, at legen og den legende tilgang til læring, barnets interesser, underen og nysgerrighed, samt det pædagogiske personales viden om at fremme læring og udvikling, er udgangspunktet for de læreprocesser, som barnet indgår i. For at kunne lykkes med dette er det centralt, at det pædagogiske personale i det interne arbejde både kan tage ledelse og give følgeskab.

Det pædagogiske personale skal sammen skabe et pædagogisk læringsmiljø, hvor der er plads, tid og ro til at være barn. Det er hensigten, at legen og den legende tilgang til læring, barnets interesser, undren og nysgerrighed, samt det pædagogiske personales viden om at fremme læring og udvikling, er udgangspunktet for de læreprocesser, som barnet indgår i. For at kunne lykkes med dette er det centralt, at det pædagogiske personale i den enkelte afdeling både kan tage ledelse og følgeskab.

Grundlaget for al pædagogisk arbejde i Harlev Dagtilbud tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag for dagtilbud i Aarhus Kommune, hvilket betyder at:

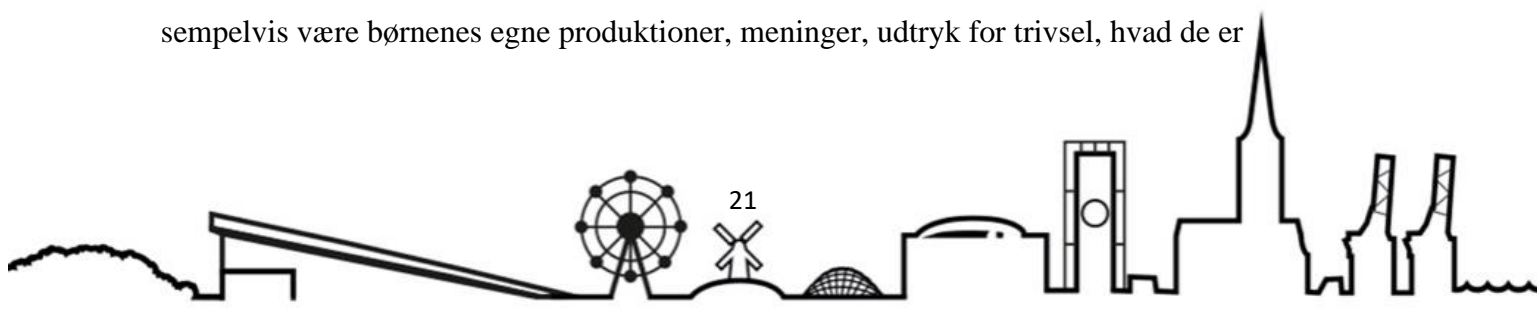
- Det pædagogiske arbejde tager udgangspunkt i en balance mellem individ og fællesskab
- Det pædagogiske arbejde indebærer understøttelsen af det enkelte barn ind i fællesskabet og hvor deltagelse i fællesskabet kan etableres med udgangspunkt i den enkeltes forudsætning.
- Det pædagogiske arbejde tager udgangspunkt i legen, og at legen er afgørende i arbejdet med værdierne i det pædagogiske grundlag.
- En vedvarende faglig refleksion over pædagogens rolle og vekselvirkningen mellem at være deltager på afstand og være aktiv deltager.

13. Dokumentations- og refleksionspraksis

Ledelsen har ansvar for, at det pædagogiske personale løbende forholder sig reflektivt til, hvordan de pædagogiske læringsmiljøer understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det kan f.eks. ske ved, at praksis fastholdes gennem pædagogisk dokumentation, der danner grundlag for analyse, og systematisk refleksion og justering af praksis.

Professionel dømmekraft og en systematisk faglig og kritisk refleksion over egen og fælles praksis er et vigtigt grundlag for lokalt at udvikle dagtilbud af høj kvalitet. Refleksion forudsætter, at man er nysgerrig og undersøgende på hinandens vaner og rutiner, og gør det naturligt at dele viden og ideer til nye løsninger på tværs. Med afsæt i refleksionen og stærk feedbackkultur skabes der i dagtilbuddet, afdelingen og i den enkelte gruppe stærkere læringsfællesskaber. Derved opbygges og udvikles både den professionelle kapacitet og dømmekraft.

Dokumentation kan både være kvantitative og kvalitative data. Dokumentation til udvikling af de pædagogiske læringsmiljøer kan være personalets beskrivelser, iagttagelser eller videooptagelser af den pædagogiske praksis. Dokumentation af børnenes udbytte kan eksempelvis være børnenes egne produktioner, meninger, udtryk for trivsel, hvad de er

optagede af og forældrenes informationer, holdninger og tilfredshed. Dokumentation er også det pædagogiske personales erfaringer, viden fra observation af børnenes leg og fortællinger fra praksis. Sidst men ikke mindst er data også viden baseret forskning, resultater af evidensbaserede undersøgelser, socioøkonomisk, vurderingsredskaber til f.eks. sprog og robusthed m.v. der skal være balance mellem de ressourcer, der bruges på at dokumentere på den ene side og det udbytte, som det pædagogiske personale får, på den anden side.

Den pædagogiske dokumentation og refleksionspraksis vil tage afsæt i de bærende principper for stærkere læringsfællesskaber.

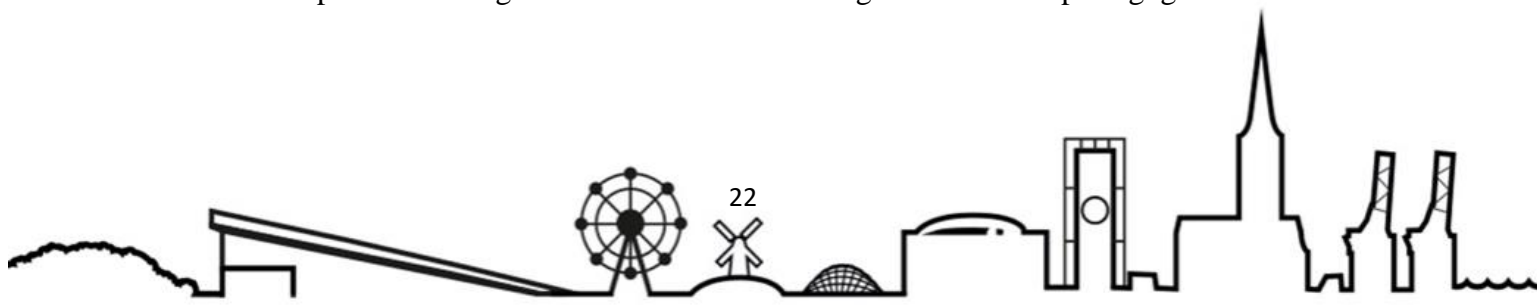
Ledelsen har ansvar for, at det pædagogiske personale løbende forholder sig reflektivt til, hvordan de etablerede pædagogiske læringsmiljøer understøtter det enkelte barns dannelse og børnegruppens trivsel, læring og udvikling. Det sker f.eks. ved, at praksis fastholdes gennem pædagogisk dokumentation, som danner grundlag for analyse, systematisk refleksion samt justering af pædagogisk praksis.

Dokumentation til udvikling af de pædagogiske læringsmiljøer kan både være kvantitative data som: Hjernen og hjertet, sprogvurderinger samt kvalitative data som personalets beskrivelser og iagttagelser af barnet/børnegruppen. Dokumentation af børnenes progression kan også være børnenes egne udtalelser om trivsel og meninger samt forældrenes udtalelser om eget barns udvikling.

I Harlev Dagtilbud er vi opmærksomme på, at der skal være balance mellem de ressourcer, der bliver brugt på at dokumentere og det udbytte, som det pædagogiske personale får ud af det. Den pædagogiske dokumentation og refleksionspraksis tager udgangspunkt i de bærende principper for Stærkere læringsfællesskaber.

14. Evaluering

Udover at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, er dagtilbudslederen også ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål for de seks læreplanstemaer og skal beskrive sammenhængen mellem det pædagogiske

læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Evalueringen skal offentliggøres.

Evalueringen baseres på den indsamlede dokumentation, herunder den løbende pædagogiske dokumentation og de systematiske refleksioner, der foregår i det enkelte læringsfællesskab blandt ledere og pædagogisk personale.

Evaluering af pædagogisk læreplan

Den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med fokus på at videreudvikle det pædagogiske arbejde med børnene. Evalueringen tager udgangspunkt i de pædagogiske mål for de seks læreplanstemaer og skal belyse sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i Harlev dagtilbud og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Evalueringen bliver herefter offentliggjort.

Stærk evalueringskultur

I Harlev Dagtilbud har vi fokus på at få skabt en meningsfuld evalueringskultur, som er stringent og struktureret, så vi evaluerer mere ensartet med udgangspunkt i data, baseret på børneperspektivet.

Evalueringen baseres på:

- Indsamlet pædagogisk dokumentation baseret på det brede databegreb.
- Brug af KOLB's læringscirkel i vores evalueringspraksis i alle afdelinger
- Systematiske refleksioner, der foregår i det enkelte læringsfællesskab blandt ledere og pædagogisk personale.

